

Myanmar

Rychle se rozvíjející ekonomika Myanmaru představuje i nadále velký investiční potenciál. Dle údajů MMF dosahoval meziroční růst HDP v průměru 12,9 % v letech 2000–2007. Poté došlo v roce 2008 k rapidnímu snížení ekonomické dynamiky země a přírůstek HDP byl pouze ve výši 3,6 %. Nicméně postupně zase narostl až na 6,5 % v roce 2018 a podobné hodnoty jsou očekávány i v následujících letech. Míra inflace činila v roce 2018 poměrně vysokých 6 %. V zemi žije téměř 53 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesahuje 1 300 USD. Nezaměstnanost je dlouhodobě 4 % a běžný účet platební bilance je od roku 2007 v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	5,9	6,8	6,4	6,8	7,0	7,0
HDP/obyv. (USD)	1 210	1 278	1 354	1 395	1 537	1 685
Míra inflace (%)	6,8	4,0	6,0	5,8	5,7	5,5
Nezaměstnanost (%)	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,5	-2,9	-3,8	-4,2	-4,8	-5,4
Populace (mil.)	52,3	52,6	52,8	53	53,4	53,7
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ V roce 2014 Evropská unie zahájila s Myanmarem jednání o Dohodě o ochraně investic.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), není Myanmar zastoupen a stupeň exportního rizika dle OECD je 6/7.

Vývoz ČR do Myanmaru 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2106	Přípravky potravinové jinde neuv.	40 695	37,5	32 554	25,0
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	13 876	12,8	20 122	-31,0
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	11 936	11,0	1 060	1 026,0
7018	Perly imitace perel drahokamů ap. ze skla	8 378	7,7	3 221	160,1
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a indukory	5 726	5,3	571	902,8
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	2 998	2,8	–	–
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	2 417	2,2	1,0	241 600,0
7016	Dlaždice desky kameny cihly tašky aj. skleněné	1 958	1,8	–	–
2202	Voda vody minerální sodovky slazené ne šťavy	1 687	1,6	482	250,0
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	1 625	1,5	215	655,8
Celkem TOP 10		91 296	84,1	58 226	56,8
Celkem vývoz		108 545		129 201	-16,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Myanmaru 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6202	Svrchníky kabáty větrovky ap. dámské dívčí	287 921	16,4	222 840	29,2
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkované	221 446	12,6	134 051	65,2
1006	Rýže	215 145	12,3	119 808	79,6
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	138 538	7,9	79 389	74,5
6201	Svrchníky kabáty větrovky ap. pánské chlapecké	113 243	6,5	101 939	11,1
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	108 936	6,2	59 860	82,0
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	106 296	6,1	66 257	60,4
6108	Kombiné, pyžama, kalhotky ap., dámské, pletené	76 869	4,4	33 455	129,8
6212	Podprsenky, korzety, podvazky, šle ap., i pletené	54 235	3,1	27 722	95,6
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	47 562	2,7	36 120	31,7
Celkem TOP 10		1 370 191	78,3	881 441	55,4
Celkem dovoz		1 750 842		1 116 512	56,8

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Civilní letecký průmysl

Země zaznamenává výrazný nárůst leteckého provozu. Významné procento země nebude ani ve střednědobém horizontu dostupné jinak než letecky. V posledních letech došlo k nárůstu přeletů o 7 %, domácí letecká doprava vzrostla o 23 %, mezinárodní doprava zaznamenává roční růst 6,6 %. Tyto trendy s sebou přinášejí zvýšené nároky na zastaralou leteckou infrastrukturu, kapacitní a technické možnosti řízení leteckého provozu, včetně nutnosti zajistit optimalizaci tras, rozšířit síť radarů, inovovat přenos dat, satelitní navigace a celkovou harmonizaci s globálními systémy. Zvýšení bezpečnosti a kapacity leteckého prostoru země je nutnou podmínkou. Vláda plánuje rozšíření sítě mezinárodních (Hanthawaddy) i regionálních letišť a modernizaci stávajících (Yangon, Mandalay).

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Vláda zaměřuje pozornost na rozvoj zanedbané dopravní infrastruktury, který je jednou z podmínek širšího ekonomického rozvoje země. Myanmar plánuje v tomto směru velké projekty, včetně rozšíření silniční a železniční sítě, nových letišť a přístavů. Podle analýz se očekává, že automobilový trh poroste do roku 2019 ročně (CAGR – Compound Annual Growth Rate) o 7,8 % (včetně poptávky po autosoučástkách) díky rostoucí ekonomice, rozvoji infrastruktury a růstu příjmů.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Důlní, těžební a ropný průmysl v Myanmaru představuje ohromný potenciál pro investice a další rozvoj. Hlavní mezinárodní firmy zabývající se těžbou ropy a plynu rostoucí měrou zaměřují svoji pozornost na průzkum ložisek a těžbu v Myanmaru. Země má mimo zásoby zemního plynu a očekávané zásoby ropy významné zásoby drahokamů (nephrit, safír, rubín), dále měděné rudy, zlata, stříbra, olova, cínu, wolframu, antimonu a dalších průmyslových minerálů (vápenec, jíla, písek, štěrk, křemelina, sádrovec, kaolin, atd.). Na průzkum a rozvoj má výhradní právo stát, soukromý sektor však může získat povolení.

► Energetický průmysl

Elektrifikace patří mezi hlavní úkoly vlády. Elektřina je dostupná pouze pro 40 % populace, ve venkovských oblastech jen 6 %. Časté výpadky a nestabilita proudu obtěžují obyvatelstvo a komplikují rozvoj průmyslu. Vláda plánuje zvýšit kapacitu výroby elektřiny do roku 2030 na 20 tis. MW, ze stávajících 4 tis. MW. Mimo rozsáhlých zásob zemního plynu, určených doposud hlavně na vývoz, má Myanmar významný potenciál v oblasti vodní energie, okolo 100 tis. MW, z čehož cca 40 tis. MW již bylo identifikováno jako realizovatelné. I nadále mají největší potenciál malé vodní elektrárny s kapacitou menší než 10 MW. Zejména v odlehlých oblastech je často jedinou možností výroby elektřiny solární energie, vzrůstá tudíž poptávka po solárních panelech a komplexních řešeních, tzv. ostrovních systémech.

► Obranný průmysl

EU i nadále uplatňuje vůči Myanmaru vojenské embargo. Poslední rozhodnutí Rady z 26. 4. 2018 (Council decision (CFSP) 2018/655) prodloužilo toto embargo o další rok tj. 30. 4. 2019. Seznam zakázaných položek je součástí přílohy Rozhodnutí z roku 2013 (Decision 2013/184/CFSP). Z dlouhodobého hlediska zde

existuje mimořádná příležitost a potenciál pro český obranný průmysl. Modernizace a profesionalizace armády, námořnictva, policie či pobřežních hlídek bude v budoucnosti nevyhnutelná.

► Sklářský a keramický průmysl

Malá kapacita výrobních závodů skleněných výrobků a zvyšující se konsumní spotřeba včetně absence systému vracení použitých lahví představuje vysoký potenciál pro investice do sklářského průmyslu. Poptávka je především po celých výrobních celcích. České dekorativní sklo má v Myanmaru velmi dobré jméno. S rostoucí se koupěschopností obyvatel lze očekávat větší poptávku po okrasném sklu.

► Služby

Rychle se měnící telekomunikační prostředí v Myanmaru (vstup dvou mobilních operátorů Ooredoo a Telenor na trh v roce 2014 a významná modernizace státní MPT japonskými technologiemi) vytváří široké příležitosti pro obchodníky se spotřebním zbožím, zajištění digitálního věku přes mobilní platformy, internetové reklamy a sociální média. Doposud výrazně převládající hotovostní operace budou ustupovat MPOS (mobile point of sale) řešením. Vyhlídky mobilních služeb v Myanmaru zvýší maloobchodní a platební zkušenosti spotřebitelů. Rozvoj mobilního internetu, dalších telekomunikačních služeb a s tím spojených aplikací považují někteří analytici za nadcházející „průmyslovou revoluci 21. století“ a významnou hybnou sílu rozvoje ekonomiky země.

► Stavební průmysl

Rostoucí poptávka po bytových jednotkách, komerčních prostorách, urbanizace velkých měst, stejně jako stavební aktivity spojené s turismem a snaha vyplnit infrastrukturní mezery by měla pomoci stavebnímu sektoru Myanmaru udržet si dosavadní vysoký růst. Stavební průmysl sklízí plody rozjíždějícího se hospodářského růstu Myanmaru, podpořen rostoucím zájmem mezinárodních investorů a rostoucí podnikatelskou důvěrou. Ve stavebnictví se očekává roční růst nejméně 6 % v průběhu příštích 5 let. Hodnota stavebního průmyslu je odhadována na 3 mld. USD, z čehož rezidenční segment tvoří polovinu.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Myanmar sužují záplavy, které by si měly vyžádat rozsáhlé investice do protipovodňových opatření (například vybudování zadržovacích nádrží a regulace vodních toků). Dalším tématem jsou zdroje pitné vody, především čištění odpadních vod (například mobilní úpravní vod, technologie pro výstavbu a údržbu kanalizací, odpadová infrastruktura). Uplatnění českých firem v tomto sektoru je jednoznačné vzhledem k tomu, že celkový stav vodohospodářství vyžaduje modernizaci.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnictví je stále na nízké úrovni, odhaduje se, že tři čtvrtiny občanů Myanmaru mají velmi omezený přístup k základní zdravotní péči. S výhledem růstu kupní síly v Myanmaru lze očekávat, že se počet soukromých nemocnic a specializovaných klinik zvýší, tak jako potřeba jejich vybavení moderními lékařskými přístroji. Existuje zde prostor pro české výrobce nemocničního vybavení a zdravotnické techniky. Vhodným rámcem pro rozvoj spolupráce v oblasti restrukturalizace a modernizace zdravotní péče a možnosti českých dodavatelů v oblasti zdravotnictví je Ujednání mezi MZV ČR a MZV Myanmaru o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařské vědy, podepsané v prosinci 2013. Vláda si navíc uvědomuje důležitost tohoto sektoru, a rozpočet na zdravotnictví vzrostl mnohonásobně.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství je dominantním sektorem myanmarského hospodářství. Vláda upřednostňuje zemědělství zejména proto, že tvoří 45 % HDP, zaměstnává většinu pracovních sil (70 %) a generuje 30 % exportu.

Přes svůj enormní potenciál zemědělství v posledních 50 letech zaostávalo. V současné době je v zemědělství zisk na hlavu cca 200 USD/rok, což je polovina až třetina v porovnání s jinými zeměmi regionu. Myanmar má hojné přírodní zdroje – úrodnou půdu a vodní zdroje, které poskytují příhodné podmínky pro rozvoj agrobiznisu a domácí výroby potravin. Geopoliticky dobře situovaná země mezi Čínou a Indií, dvěma největšími spotřebiteli jídla a nápojů na světě, a přístup ke zbytku jihovýchodní Asie poskytuje významný potenciál. Místní výroba potravin a obchod s nimi je klíčový pro celkový ekonomický vývoj země s ohledem na podíl zemědělství na HDP. Rozvoj úrovně zpracování potravin, udržení jejich nutriční hodnoty, vysoké kvality a bezpečnosti a dodržování standardů vyžaduje zavedení nových technologií. Myanmar si klade za cíl obnovit zastaralé přístroje a zmechanizovat zpracování zemědělských plodin (především traktory a další stroje).

Pivo je jedním z nejoblíbenějších alkoholických nápojů a s více než 80 % dospělé populace, kteří pijí pivo, je tu stále obrovská šance pro další pivovary se zkušeností nejen na rozvíjejících se trzích. Prodej piva v MM vzrostl o 14 % na 265 milionů USD mezi roky 2009 a 2013 a podle předpovědi dosáhne 675 milionů USD do roku 2018. Největší evropské pivovary Carlsberg a Heineken již potenciálu Myanmaru naplno využívají. Jako perspektivní se jeví také malé pivovary.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	CPA 27 - Elektrická zařízení, vč. subdodavatelských prací
	CPA 42.22 - Inženýrské sítě pro elektřinu a telekomunikace a jejich výstavba
Stavební průmysl	HS 2522 - Nehašené vápno, hašené a hydraulické vápno, kromě oxidu a hydroxidu vápenatého čísla 2825
	HS 3206 - Ost. barviva, anorganické výrobky používané jako luminofory
	HS 3210 - Ost. nátěrové barvy a laky; připravené vodní pigmenty
	HS 6810 - Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 7002 - Sklo ve tvaru kuliček, tyčí nebo trubic, neopracované
	HS 7003 - HS 7003 - Lité a válcované sklo v tabulích aj. neopracované
	HS 7004 - Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 7006 - Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7007 - Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla
	HS 7008 - Izolační jednotky z několika skleněných tabulí
	HS 7016 - Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla
	HS 7019 - Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příže, tkaniny)
	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7214 - Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 - Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7224 - Ost. legovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách; polotovary z ost. legované oceli
	HS 7227 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ost. legované oceli
	HS 7228 - Ost. tyče a pruty z ost. legované oceli
HS 7229 - Dráty z ost. legované oceli	
CPA 42.21 - Inženýrské sítě pro kapaliny a plyny a jejich výstavba	
Civilní letecký průmysl	HS 8526 - Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8527 - Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8528 - Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8801 - Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ost. bezmotorové prostředky pro létání
	HS 8803 - Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8804 - Padáky (včetně říditelných padáků a paraglidingů) a rotující padáky
	HS 8805 - Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0401 - Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 - Mléko (sušené)
	HS 0403 - Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 0404 - Syrovátka
	HS 1514 - Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 2201 - Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8437 - Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.
HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 - Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3005 - Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 3006 - Farmaceutické zboží specifikované
	HS 3307 - Přípravky holicí, toaletní, kosmetické ap.
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9022 - Rentgenové přístroje aj. používající zařízení, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 9401 - Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	CPA 30 - Ost. dopravní prostředky a zařízení, vč. souvisejících služeb a prací
	CPA 42 - Inženýrské stavby a jejich výstavba
	CPA 61 - Telekomunikační služby
Služby	CPA 62 - Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
	CPA 55 - Ubytovací služby
	CPA 79 - Služby cestovních agentur a kanceláří a jiné rezervační a související služby
	CPA 09.10 - Podpůrné služby při těžbě ropy a zemního plynu
	CPA 08 - Ostatní těžba a dobývání nerostných surovin
	CPA 72 - Výzkum a vývoj, autorská práva

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Myanmar prochází od roku 2011 fundamentálními politickými a ekonomickými reformami. V posledních letech došlo k dramatickému nárůstu politických a občanských svobod a k výraznému snížení ozbrojených konfliktů. Myanmar má jednu z nejnižších populačních hustot v regionu. Má úrodnou zemi se zemědělským potenciálem a bohaté zásoby přírodních zdrojů – oboje dosud nepřilíši využité. Stejně tak může pro svůj rozvoj využít výhodnou polohu mezi Čínou a Indií. Nejméně rozvinuté jsou především venkovské oblasti. Myanmar má nejnižší průměrnou dobu dožití a druhou nejvyšší míru kojenecké a dětské úmrtnosti ze zemí ASEAN. Pouze 40 % obyvatel má přístup k elektřině, hustota silniční sítě je velmi nízká (220 km na 1 000 km²). Pokrytí mobilní sítí se výrazně zvyšuje, přístup k chytrému telefonu má dnes 67 % obyvatel.

► Sektor bankovníctví

Myanmaru kriticky chybí investice a finanční zdroje. Na poli půjček domácnostem se nabízí inspirace od úspěšné Grameen Bank ze sousední Bangladéše oceněné Nobelovou cenou míru za boj proti chudobě, která se mj. zaměřila na mikroúvěry. Investice potřebují i firmy, které získávají dynamiku, mají dostatek pracovní síly, ale postrádají technologie a kapitál. Tržní bankovní soustava a finanční trhy jsou teprve na začátku vývoje. Nově se na mikroúvěry zaměřily bankovní instituty Japonska.

► Sektor infrastruktury

Myanmarská infrastruktura je obecně málo rozvinutá ve všech odvětvích. Investice a rozvoj čekají infrastrukturu zejména telekomunikační, energetickou, dopravní, vodní, technickou a bankovní.

Od června 2015 běží projekt Myanmar's National Community – Driven Development, na nějž je alokováno 0,5 mld. USD. Cílem projektu je podpořit drobnou infrastrukturu, kterou komunity nejvíce potřebují (mosty, silnice, zdravotní střediska, školy). Tento projekt už zlepšil život zhruba milionu obyvatel a měl by mít dopad na dalších 7 milionů. Dalším příkladem z mnoha infrastrukturních projektů je National Electrification Project, který by měl zásadním způsobem zlepšit energetickou infrastrukturu a zajistit elektrickou energii občanům. Plán počítá s investicemi ve výši 6 mld. USD v průběhu příštích 15 let. Zatímco dnes nemá přístup k elektřině přibližně 60 % domácností, ambiciózní projekt chce do roku 2030 zajistit univerzální přístup k elektřině. Rychlý rozvoj právě probíhá v oblasti informačních a komunikačních technologií, který bude potřebovat ještě mnoho infrastrukturálních investic.

► Sektor zemědělství

Přestože pod britskou správou byla Barma druhou nejbohatší zemí v regionu, po experimentech ve druhé polovině minulého století se propadla mezi nejméně rozvinuté. V současnosti výrazněji převládá zemědělství nad průmyslovou výrobou. Jedním z projektů je Agricultural Development Support s alokovanou částkou 100 mil. USD a trvající do roku 2022, s primárním cílem zlepšení venkovských služeb a infrastruktury. Zemědělství potřebuje zlepšit přístup na trhy, ke službám, finančním zdrojům či elektřině, ale také ochránit před povodněmi či výkyvy cen produktů.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Peru využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Peru realizovaly své podnikatelské záměry české firmy v oblasti zemědělství, které si kladly za cíl inovovat místní kávový průmysl a společně s malými farmáři zefektivnit produkci kávy. Dále v Myanmaru působily české firmy v oblasti vody a sanitační, zejména se zaměřením na přenos technologie úpravy vody a zpracování průmyslových a komunálních odpadů.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>